

miðvikan

«Norska Løva» í bandi, við kanónum, vimplum og flaggi, og snarði sær spakuliga í øll strik á kumpassinu, nú í eina ætt, nú í aðra».

Summi hava ílt við at finna eina kós, meðan onnur hava trupulleikar við at

hjá Kingo *Far, veröld, far* væl verður sungin í Frúarkirkju, so er hann klovin millum sál og likam, og hesin klovingur gerst stórri, tá ið hann hittir Barbu.

Men harra Pál hevur eis-

mongu mótsøgnum, sum hann roynir at skáksigla ímillum.

Inni við seg sjálvan veit harra Pál væl, hvussu Barba er, men so leingi sum til ber, roynir hann at sleppa undan hesum innliti. Sjálvt tá ið

pappírnum hjá Andrias Heyde, men høvundurin ger tað púra greitt, at hann ikki var farin undir sjálva ritgerðina.

Tað einasta vit vita um útsjóndina hjá harra Páli stavar frá Garpial: »hann var maður við eyðkendum andliti, heldur dökkur á at lita og tættur upp á kropp». Orsøkin er sjálvsagt fyri ein part sjónarhornið, men eisini at útsjóndin eyðsýnliga er týðningarleys. Afturfyrir verður Andrias Heyde fleiri ferðir lýstur sum ein bærligur maður:

Andreas Heyde gekk skjótt gjøgnum múgvuna og heilsaði og læði. Hann hevði ljóst, mansligt andlit og ógvuliga stór og kát eygu. Klæðini vóru galant og væl skorin, men hann bar tey við sitt egna gáløysna lag.

Men hetta var ein ungur Apollon, sum gjørdi seg til hennara apukatt.

Andrias er musiskur - tað er harra Pál ikki - hartil óstøðugur og gáløysin, og tað er akkurát tað, sum Barba fellur fyrir - og tað grunna og skiftandi hjá einum øðrum ger hana trúgva. Men Andrias mæðist »av myrki og av óvmikið av sonnum

Gemynter - og sigur við sorinskrivarin, at hann hevði væntað, »at hon var meira eitt flog enn hon er...». Jóhan Hendrikur tekur síðani samanum teirra samband: »Tit eru bæði flog. Tit eru tað bert ikki í senn. Tá ið hon er eitt flog, ert tú tað ikki».

Annars hevur ymiskt Andrias viðvíkjandi søguliga fyrmynd. Í Politiken 18. august 1940 skrivaði danski professarin Johannes Brøndum-Nielsen:

Studenturin, sum kemur til Føroya við kongligum studningi fyrir at skriva eina 'relation' um víðurskiptini í oyggjunum ... hevur verið til, hann at Svabo (ella á latini Svabonius), og Jørgen-Frantz Jacobsen hevur á Kongliga Bókasavninum gjølla kannað handrit, sum liggja eftir hann; nóg av tí sum lýsir tíðina stavar haðani.

Jóhan Hendrikur Heyde

Í skaldsøguni eru tað ávísir persónar, sum bera søgugongdina fram á leið. Barba er ein av teimum (sjálvandi!), harra Pál og Andrias Heyde somuleiðis, og sorinskrivarin kann eisini teyggi-

ikki sørt um Ludvig Holberg. Hann verður avmyndaður á henda hátt: »Hann hevði við sínum langa, eitt sindur bogna vaksarlag ein feril av fjáltri og iva á sær. Soleiðis var hann altíð. Ein álitismaður, vitugari enn hini, óv mikið vitugur til at vera stinnur». Hann kemur bert upp í leikin, tá ið hann eiths og ein frelsari broytir søgugongdina.

Men sorinskrivarin er ikki ein kaldur og kensluleysur eygleiðari av tí sum fyriferst í hesi verð, hóast hann vil hava fólk at halda tað. Tá ið hann knappiga leggur *relationina*, sum Andrias Heyde átti at havt skrivað, fyrir hendan, so er tað valla bara tí, at hann hevur havt stuttleika av skrivningini, sum hann vil vera við. Tað byr eisini tað undir, at Andrias hevur lisið búskaparfrøði í staðin fyrir teologi, sum harra Vensil vildi, og tað er eingin ivi um, at sorinskrivarin hevur lítlan hugin at verða eyðmýktur av beiggjanum. Tað er sostatt av persónligum ávum, at hann leggur seg út í arbeiðið hjá Andrias.

Í gerandisdegnum letur Jóhan Hendrikur einki við seg koma, og hann dugir at vera speiskur, men undir

halda hana, sum er sett út í kortið.

Gjøgnum alla skaldsøguna verður brúktur ein riðil av myndamáli frá sjólvinum. Nøkur dømi: Sorinskrivarin sigur við harra Pál: »Her siti eg og resoneri og studei sjúkort av tí havinum, sum eitur mannallívið. Og so koma knappiga tygum og styra fyrir fullum seglum beint til havs». Andrias Heyde lesur tann merkiliga langa jólaleturin á Steigargarði: »Hann var sum eitt vrak, sum við ongari landkenning og kumpassleyst sleingist á Brockmands gjálvuta mál-snilðar havi». Og Andrias Heyde sigur við Barbu: »- Tú ert ein vatnnyfma, segði Andrias. Ein oceanida!«.

Harra Pál

Lesarin sær í stóran mun Føroyar við eygunum hjá harra Páli, men samstundis fáa vit lítið at vita um uppurnar hjá tí unga prestinum. Vit vita, at hann er sendur til Føroya, og at ætlanin er, at hann skal virka sum eitt uppbyggjandi fyridømi, men at ferðin eisini er ein liður í harra Páls persónligu ætlanum: »Tað skuldi spyrjast suður í biskupsgarðin, hvat ið hann avrikaði». Hann vil til Føroya at vinna sær frama.

Men harra Pál er eingin gemeinur Harrans tenari, og brot av hansara lyndis-eyðkenni koma þó á þó. Hann er sjálvglaður: »Hann hevði sum studiosus og aftan á attestáts sín sum rúm-búgvi á Borchs Kollegium vunnið almiklan heiður fyrir gudfrøðiliga dugnaskap sín, og ikki hevði honum dámað tað illa». Tann ytra verðin er honum ikki minni kær enn tann andaliga: »Honum dámdi gleði og gleim, heiður og hátíð». So hóast hjartað veksur í honum »sum aldri áður», tá ið sálurin

ini eina meiri prosaíska grund til at vilja burtur úr Keypmannahavn eina tíð, og hon eitur Lucia Gemynter, dóttir ein múgvandi keypmann: »Tí hon plágaði hann við trúfesti síni og kenslubrøgdum, og kom hetta at vera sum eitt kvæði, ið er vordíð fóta-træðk». Tú kanst ikki siga annað, enn at leiklutimir eru ikki sørt órvísi býttir í víðurskiptum millum harra Pál og Barbu.

Stutt inni í søguni setur hann sær sjálvum spurningin: »Var hann kanska latur, ein bloyta ella eitt kroyst?» - og svarar noktandi. Men skaldsøgan vísir, at tað fyríheldur seg órvísi. Lesarin fær tíðliga ferlin av, at tá ið um ræður, er hann ikki førur fyrir at velja, at hann nettupp har er latur, ein bloyta og eitt kroyst.

Tann erotiska gandakraftin hjá Barbu ger harra Pál bæði blindan og deyvnan, og hann lurtar ikki eftir ávaringum, men tá ið hann er komin á mál, er sloppin í song við henni, kemur ivin snikjandi: »Var hetta so alt? Ein song, ein fevning og eitt sjáldsama søtt andarúm, sum hann tó longu hevði vant seg við - var einki annað innan í hesi gykkan, sum hevði kastað fjøtur á hann nú í triggjar fjórðingar av einum ári?».

Skjótt er harra Pál aftur tølauður, og fimmi mánaðir ganga í einum blandingi av eydnu og illgruna um, at tá ið tú hevur nakað, kanst tú eisini missa tað. Harra Pál er bara tryggur, tá ið hann í vetrarhálvuni avskildir frá fólki krógvar seg á prestagarðinum. Men tað ber illa til at vera hirti hjá eini samkomu og um somu tíð at liva í *splendid isolation*. Tá ið av tornar oyðilegst ikki bara sambandið millum harra Pál og Barbu, men eisini Pál sjálvur av teimum

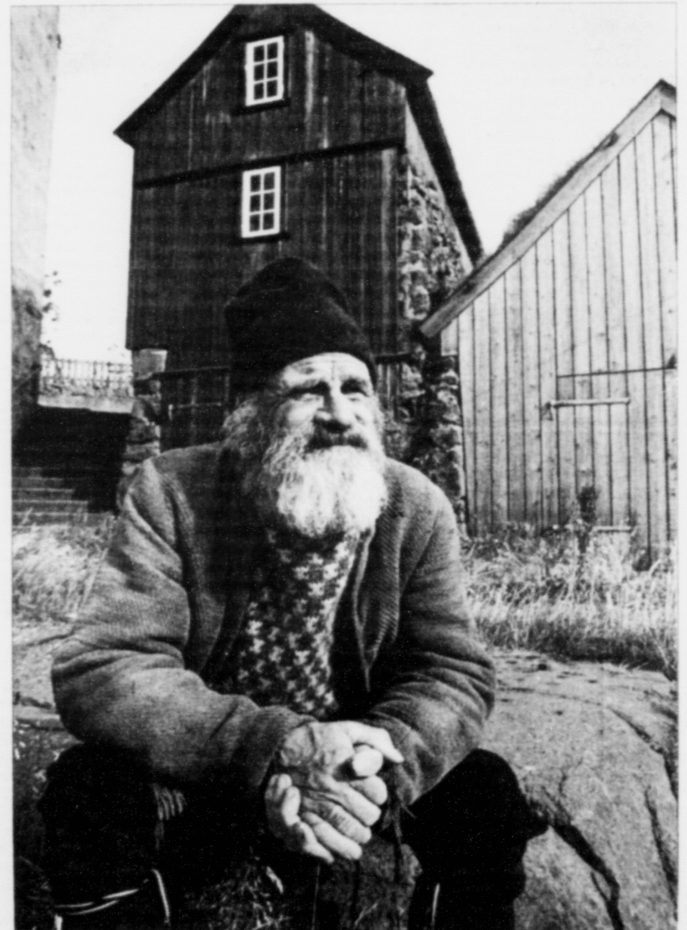
hann er veðurfastur úti í Mykinesi og hevur fatað, hvussu stór vanlukkan er, roynir hann at ugga seg við yniskihugsan: »Kanska var Barba broytt hesar djúpu lukkuliga vetrarmánaðirnar tey tveyeini høvdu húsast í Jansagerði! Kanska var hon ikki hin gamla Barba, men ein nyggi, ein umbroytt, ein trúfest og langtandi Barba!».

Bæði William Heinesen og Christian Matras fortelja, at Jørgen-Frantz Jacobsen hevði stórar trupulleikar við harra Páli. William Heinesen:

Hesin persónurin, harra Pál, var høvundinum eitt sorgarbarn. »Hvaleyst er tað enn eitthvørt, sum ikki er sum tað eigur við hesum Páli,» skrivar hann. »Í veruleikanum skuldi hann vera ein sjálvsmynd, men tað ber mær fanin ikki til. Hvussu skuldi eg eisini kunna mál meg sjálvan í prestatiki?»

Presturin og búskaparfrøðingurin Teir báðir sambíðlarnir, presturin harra Pál og búskaparfrøðingurin Andrias Heyde, troða í fittan mun parallellar gøtur. Fyri báðar er ferðin til Føroya ein búning, og báðir ætla sær at útínna roysni. Teir koma í kapitlum við titlunum »Fortúna», men harra Pál í ódn og Andrias - eydnubarnið - í sól. Fyri harra Pál gerst møtið við Barbu lagnutugt, eins og hennara við Andrias.

Hvørgin av sendimonnunum fær avrikað tað, hann skal, men Andrias er so passaliga frekur, at hann roynir at geva harra Páli skyldina: »Tað er so: eg hevði sett á. Men alt hetta spilt... Vágaprestur! Rætt er, at harra Pál, tá ið hann breyt frá hond inni í húsinum *China*, brendi nøkur av

kínur» - her er ein parallellur til harra Pál og Luci

ast upp í her. Hann er rationalistur út í æsir og minnr

fronsku flotavitjanini koma nýggj brigdi til sjóndar.